

46313. számú

Zárójelentés

A Politikatudományi Szemle c. tudományos szaklap tematikus számai megjelenésének támogatása 2004-2005-ben

A Politikatudományi Szemle 2004-2005-ben speciális tudományszervezői (kutatástámogatási) feladatot töltött be. Pályázatunkban olyan témákat jelöltünk meg, amelyekről úgy véltük, hogy az előttünk álló két év releváns tudományos kérdései lesznek. Tematikus tervezetünk összeállításakor egyfelől támaszkodnunk a nemzetközi politikatudományban tapasztalható legfrissebb trendekre és témákra, másfelől a hazai kutatók érdeklődésére és a Magyarország fejlődése szempontjából legmeghatározóbb politikai (és ezzel összefüggésben a politikatudományt is érintő) kérdésekre.

Pályázatunkban nyolc tematikus blokkot jelöltünk meg, amelyeknek felsorolásától ezúttal eltekintünk. A blokkok nem az egész lapszámra vonatkozó tematikákat foglaltak magukba, hanem résztematikákat. A nemzetközi tudományos folyóiratok gyakorlata alapján úgy véltük, hogy három-négy tanulmányból álló ún. *kisblokkok* képezhetik majd kutatási projektünket. A témakörök kitalálása után felkértük a szerzőket, akiket meghatározott kutatási szempontokkal láttunk el. Azaz a folyóirat három szerkesztője valójában egy kutató-team közösségeként szervezte és előmozdította a projektek elkészülését.

2004-ben az európai intézményrendszerről, az Európai Unióhoz való csatlakozásról, a globalizáció és az új nemzetközi világrend kapcsolatáról szerveztünk tanulmányokat. 2004/1. számunkban a csatlakozásnak szinte minden fontos aspektusáról képet kaphattunk, a pártrendszer nemzetközi adaptációjától kezdődően, a jogrendszer európai alkalmazkodásán keresztül a mezőgazdaság EU-felzárkózásáig. A Politikatudományi Szemle 2004. évi kutatási projektjeinek egyik legmeghatározóbb tudományos eredménye az ún. *európaizáció* fogalmának megjelenése. Ezt számos szerző fogalmazta meg, ami azonban nem ugyanaz, mint pusztán modellkövetés. Az európaizáció egyfelől valóban alkalmazkodást jelent, másfelől azonban mintaformálást is. A két fogalom közötti összefüggést világították meg a 2004. 1-2. (dupla) szám írásai. A globális világrend új kérdéseivel foglalkoztak a 2004. 3. szám tematikus részének dolgozatai. Többek között a háborúk témaköre is megjelent új témaként, de nem kerülhettük meg, hogy az energia- és olajpolitika kérdéseivel is foglalkozzunk.

A 2004. 4. számban egyfelől folytattuk az energiapolitikai elemzéseket, másfelől az európai parlament politikai irányzatairól megrendelt kutatások eredményeit publikáltuk. Ez utóbbiak

teljesen új információkat jelentenek, hiszen a magyar nyelvű politikatudományi irodalom korábban nem bővelkedett az EU Parlament különféle frakcióinak bemutatásában. A szocialista, a liberális és a néppárti politikai alapjellemezőinek feltárása a folyóirat egyik fontos teljesítménye volt 2004-ben.

A 2005.1. számban - követve a társadalomban zajló eseményeket – a folyóirat a *politika mediatisációja* témakörrel foglalkozott. Neves szerzőink – többek között – azt vizsgálták, hogy milyen szintje vannak a mediatisációnak. Egyik szerzőnk pl. megkülönböztetett intézményi, részvételi és a politikai stílussal, illetve tartalommal összefüggő szintet (2005/1. 83-89.) Ugyancsak megjelent az elemzésekben a már korábbról ismert politikai napirend fogalma. Külön érdekességként említjük meg Zárójelentésünkben, hogy tanulmány foglalkozott az európai identitás elméleti kérdéseivel. A téma rendkívül aktuális, és a felkért kutató rendkívül újszerű módon – az európai és a nemzeti identitás összefüggéseinek megvilágításán keresztül – mutatta be a témát (2005/1. 131-136.)

A 2005.2 számot ugyancsak az európai tematika uralta. Az európai választási rendszerek bemutatásának legjobb szakértői foglalkoztak az európai parlamenti választásokkal, illetve a választási rendszerekkel. Különösen érdemes kiemelnünk az európai és a hazai választási részvételi adatok összehasonlító elemzését (2005.2.: 76-81.), valamint a választási rendszerek és a pártrendszer összefüggésére vonatkozó megállapításokat. A folyóirat a maga szerény eszközeivel igyekezett csökkenteni azt az űrt, ami a hazai közvéleménynek az Európai Unióról alkotott képe és a valóság között van.

A 2005. 3-4. szám vezető tematikája a köztársaságielnök-választás. Ezt a témát eredeti kutatási tervünkben nem terveztük, de mégis úgy gondoltuk, hogy a témáról való tematikus kutatómunka lényeges lehet. Ezért több szerzőt is megkértünk, hogy részben külföldi, de mindenekelőtt aktuális hazai példán elemezzék a köztársaságielnök-választás jogalkotmányos és politikai összefüggéseit. Portugál esettanulmányunk – az 1970-es évek példáján - az elnöki aktivitás és a rendszerkonszolidáció összefüggéseit elemezte, igen gazdag tényanyagot. A dolgozat külön érdemes, hogy az elnöki szerepfelfogás lehetséges modelljeit is ismertetette s elhelyezte a portugál példát a lehetséges felfogások között. Fiatal kutatók kaptak megbízást, hogy a hazai parlamentáris rendszeren belül vizsgálják az elnöki intézményt. A két fiatal szerző dolgozata számos, apróságnak tűnő, de valójában nagyon

fontos területen adott új ismereteket, többek között az ellenjegyzés, a vétó „intézményével” kapcsolatban.

Összességében a Politikatudományi Szemle legfontosabb tudományos célja teljesült. Egyfelől ezen tematikus megrendelések segítségével nem csupán sikerült fenntartanunk a hazai politológus-szakma legrangosabb folyóiratát, de az állandó komparatív összehasonlításokkal, a nemzetközi dimenzió fokozottabb bekapcsolásával sikerült is előre lépünk a túlságosan belterjes hazai folyamatelemzésekhez képest. Szerzőinknek eleve olyan megrendeléseket adtunk, amelyben ösztönöztük őket a fokozott kitekintésre, a nemzetközi és a hazai folyamatok kölcsönhatásának tanulmányozására. Másfelől új témákat is igyekeztünk találni, mert az a véleményünk, hogy a hazai politikatudománynak követnie kell az új kutatási irányokat és trendeket. Ilyeténképpen a nemzetközi terrorizmus vagy a decentralizált világrend, netán a diskurzuselemzés valamennyi ennek jegyében lett megrendelve, és szerzőink színvonalas értő elemzéseket készítettek.

A Politikatudományi Szemle kutatásszervezői tevékenysége tehát csak közvetetten kötődött a szerkesztőség tagjaihoz. A szerkesztők a témák és irányok kialakításában, valamint a kutatási megrendelések kiadásában vállaltak szerepet. Ezzel együtt is úgy érezzük, hogy az elvégzett munka nagymértékben visszaigazolódott: a folyóirat nyitottabb, sokrétűbb, tudományosan érzékenyebb és sokrétűbb lett.

Mellékelten eljuttatjuk a t. opponensekhez a Szemle 2005. évi tematikus számainak fénymásolatát. (a 2004. évi anyagokat 2005. évi részjelentésünkhöz mellékeljük).

Budapest, 2006. március 6.

Csizmadia Ervin
kutatásvezető